

Podplukovník pěch. Frant. Trutnovský:

Obranný boj.

(Dokončení.)

Ztráty zbraní nejsou nikdy vyloučeny a nepřítel může útočit s hlavním úsilím tam, kde jsme to nepředvíдали. Proto bude nutné do těchto míst soustředit palbu zbraní již umístěných a zejména mít zálohy zbraní a být s to včas je umístit. To je otázka velení, k níž je třeba mít včas zprávy a včas dodat rozkazy. Velitel praporu bude moci nejrychleji zasáhnout, když sám bude moci pozorovat vývoj událostí a přímo vydat rozkazy nebo když bude aspoň mít dobré a spolehlivé spojení. Jeho zásah bude tím nutnější, čím menší dobu měl k přípravě obrany a čím bude mít méně zdatné a spolehlivé vojsko. Podle zkušeností může dobře vykonávat velení v prostoru 1 km širokém a za příznivých okolností nejvýše v pásmu 2 km širokém. A tato nutnost velení má rozhodující vliv na obrannou výkonnost (pásmo) praporu a neměla by být, zvláště na počátku války, ve volném terénu nikdy překročena. Čím širší, porostlejší a nepřehlednější je pásmo, tím horší je zásah záloh a výkon velení a tím menší je obranná síla praporu. Při šířce 3 km nelze již velet přímo všem částem praporu s nynějšími organickými pojítky a nutno velení decentralisovat a tvořit menší zálohy.

Má tedy na šířku obranného pásma praporu vliv palba, která musí být vždy souvislá; hustota a hloubka palby závisí na tom, jakého stupně jistoty chceme dosíci vzhledem k důležitosti dotčeného prostoru, k velikosti nebezpečí zničení nepřítelem a lze je bez nebezpečí tím více zmenšit, čím účinnější jsou přirozené nebo umělé překážky.

Na šířku a hloubku učlenění praporu má vliv možnost velení, jež musí být zajištěno tím více, čím menší čas byl k přípravě, čím větší je nejistota a nebezpečí ztrát se strany nepřítele a čím nepřehlednější je terén.

Je-li obranné pásmo širší než 1 nebo 2 km, málo času k přípravě a terén nepřehledný, je neúčelnější upustit od souvislého obsazení a podle šířky pásma a terénu ponechat mezery asi 300 m uvnitř praporu mezi rotami nebo 500—600 m při hranicích praporu, střežené hlídkami a zajištěné křížovou (rasantní) palbou lehkých a těžkých kulometů.

Tudíž učlenění střediska odporu a obranné pásmo praporu někdy bude totožné, jindy menší.

1) Chceme-li zničit (zastavit) nepřítele na místě — o b r a n a —, musíme rozvinout takový počet zbraní, aby mohly vytvořit souvislou, hustou a hlubokou přehradu, abychom měli jistotu, že úkol bude splněn. Ale nemůžeme dát na 50 (60) m více než jednu samočinnou zbraň, neboť by dvě zbraně byly zbytečně zničeny touž střelou dělostřelectva. Při této maximální síle palby a hustotě obsazení bude prapor, mající 48 samočinných zbraní, učleněn v prostoru 1000 (1200) m do šířky a do hloubky (3 sledy do hloubky), takže může bezpečně zastavit silný nápor.

Avšak tam, kde nepředpokládáme hlavní nápor, kde je pásmo pokryté a má před sebou větší přirozenou nebo umělou překážku, nemusí být hustota a hloubka přehrad tak mohutná a obranné pásmo praporu se může rozšířit na 2 km.

Můžeme tudíž pro rozpočet obranné výkonnosti divise v normálním terénu počítat průměrně s 1500 m pro prapor v předním pásmu postavení.

Divise, která se bude bránit v hlavním pásmu úsilí armády a bude mít za sebou zálohy armády, může zasadit většinu praporů k přímé obraně postavení a ponechat si v záloze nejvýše 2 prapory k náhradě ztrát a k zesílení; zasadí-li nejméně 6 praporů do prvního sledu, z nichž částice budou na krycí posici, bude bránit pásmo 9 km široké, za normální překážkou 12 km, výjimečně jen 6 km.

Divise, která se bude bránit v pomocném pásmu armády, za níž nebudou zálohy na dosah, nebo bude na křídle, musí si ponechat asi 3—4 prapory v záloze, ale může počítat s 2 km pro prapor, zasadí-li asi 5—6 praporů do prvního sledu, může bránit pásmo 10—12 km, za překážkou až 15 km i více, podle velikosti překážky.

2) Chceme-li jen rozložit nepřítele (zadržet), t. j. zastavit jeho zjišťovací jednotky podle okolností zesílené částmi valného voje až do rozvinutí gros sil k útoku, musíme mít souvislou palbu, ale můžeme mít hustotu a hloubku přehrad, t. j. členění do hloubky může být menší (do hloubky rot) a zesíleno dalekou palbou a pak zbraněmi vzáloze. Ale musíme mít silný sled záchytný. Při tomto členění (2 roty v předním pásmu a 1 rota v záchytném pásmu) bude prapor mít samočinnou zbraň na 100 až 150 m a bude moci krýt 2—3 km pásma, podle důležitosti úsilí, které obsadí buď tak, že se učlení jen v prostoru 2 km a bude střežit a krýt palbou mezery 500 m při hranicích anebo ponechá výjimečně mezery mezi rotami a obsadí celé pásmo.

V pomocných pásmech s pasivními prostory nebo v rovném a odkrytém terénu s překážkami před postavením může vytvořit souvislou clonu bez hustoty a hloubky, která však nevylučuje soustředění na důležitější prostory, v pásmu 4—5 km širokém.

Protože však divise musí si v tomto případě ponechat silné zálohy, (asi $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ praporů) k zesílení, k přehrazení postupu a event. ke krytí ústupu, může zasadit jen 6—4 prapory na krycí postavení a obsadit pásmo 16—24 km, tam, kde lze využít překážky až 30 km.

3) Chceme-li jen zastavit průzkumné orgány a zpozdit zjednání dotyku předvojovými částmi bez upoutání, t. j. ustoupit, dříve než nepřítel umístí zbraně na vzdálenost asi 400—600 m, nebo zastavit předvojové části až do zesílení, může prapor střežit pásmo různé velké a v různém učlenění podle úkolu, možnosti nepřítele a terénu.

Má-li prapor střežit jen pásmo 3—5 km široké a nemá před sebou žádné překážky přirozené neb umělé, rozčlení se v pásmu 2 km, aby mu mohlo být veleno, nejvýše 3 km při decentralisovaném velení, střeží mezery hlídkami a postřeluje palbou; při tomto šachovitém učlenění se může sám dobře odpoutat pomocí záchytných bodů vhodně volených za mezerami a obsazených menšími částicemi.

Je-li terén příznivý a odkrytý, s překážkou vpředu a je-li čas k přípravě postavení, může se rozčlenit do většího nebo celého prostoru, aby vytvořil souvislou palbu tak silnou, že může zastavit předvojové části, ale může se jen postupně a za velkých nesnází odpoutat, protože nemá záloh.

Má-li před sebou podřadného nepřítele, velkou překážku, dostatek pomůcek a času, může střežit pásmo 8 km i více, 12 km je maximální pásmo, na němž může prapor, se všemi zbraněmi vedle sebe, vytvořit souvislou clonu na vzdálenost 600 m, současně zahájenou všemi zbraněmi. Jednotlivé čtyři budou však obvyčejně učleněny v opěrné body a soustřeďovat palbu na místa, kde se nepřítel ukáže (klamná clona).

Je-li třeba ušetřit vojsko (pěší roty), je dostatek času k přípravě, přehledný a odkrytý terén s dalekým výstřelem, lze v pásmu 6 km vytvořit domněle souvislou clonu, založenou na soustředění palby v ohrožených prostorech jen pomocí kulometné roty praporu, zesílené asi 1 pěší rotou, 1—2 četami doprovodných děl, 2 roji pozorovatelů, jednotky praporu, 1 baterii dělostřelectva a hojným střelivem.

Kulometná družstva, pěší družstva a doprovodná děla a čtyři dělostřelectva utvoří smíšené opěrné body rozptýlené v terénu a dobře maskované za hřbetem na vzdálenost asi 600—1000 m, na kterém se umístí pozorovatelé, kteří dávají signál k palbě na postupujícího nepřítele ještě za svaňem (využití rasance). Každé družstvo má úsek asi 1 km, dovolující střelbu bez přemístění podstavce, na který normálně střílí, a vedlejší pásmo k soustředění palby na postupně se objevující hlídky neb oddíly. Pokryté části terénu vpředu, kudy by mohl nepřítel prosakovat, zajistí se družstvy a četami, neboť nepřítel nesmí projít domnělou clonou. Souvislost palby je v tom, že žádná část terénu nemůže uniknout akci jedné nebo několika zbraní.

Celá síla je v přípravě a zdatnosti vojsk, velení je nemožné, ústup ve dne neproveditelný, protože není žádných záloh; velká spotřeba střeliva (10.000 u těžkých kulometů, 3000 u lehkých kulometů), ale její síla je značná, neboť nelze pečlivě maskované zbraně zjistit a umlčet. Dá se za dne projít jen pomocí rychlých, dobře obrněných tanků, pomocí umělé mlhy, náhodného umlčení některé zbraně a v noci.

Je-li dost času a vhodný terén, vytvoří se clona několik. Každá může zadržet nepřítele dosti dlouho.

D i v í s e, mající střežit větší úseky, může se pro nejistotu situace jen zčásti rozvinout; počítáme-li, že může rozvinout nejvíce $\frac{1}{3}$ sil k střežení, může střežit 25 km s větší překážkou nejvíce 50 km; zálohy jsou v učeněném shromáždění a zesilují event. ustupující ostrahu v ohrožených směrech.

Poznámka: Tento podrobný rozbor obranné výkonnosti jednotek zdá se rozvážný. Ale je nutno zvláště v obranném boji dobře znát výkonnou sílu jednotek, chceme-li se věcně rozhodnout a účelně tento boj řídit. Nutno stále mít na paměti, že výsledek (udržení prostoru, získání času), kterého můžeme daným počtem sil v jednotlivých druzích obranného boje dosíci, bude vždy závislý na poměru vlastních sil k silám nepřátelským a bude tím menší (větší ztráta prostoru, menší zisk času), čím celková převaha nepřátelských sil v daném pásmu bude větší.

Tento poměr sil k operačnímu pásmu bude mít spolu s terénem a se zprávami o nepříteli podstatný vliv na rozdělení sil do šířky a do hloubky a na jejich užití (úkoly) v provedení jednotlivých druhů obranného boje.

III. Provedení jednotlivých druhů obranného boje.

(Manévr, sestava, úkoly.)

1. Obrana.

Ať jde o jakýkoli druh obranného boje, bude v každém případě, i když se máme vyhnout opotřebení sil, nutno získat čas s nejmenší ztrátou terénu a ustoupit teprve před vážným nebezpečím, t. j. bude třeba zadržet nepřítele co nejdéle — bránit se. Proto si rozebereme nejprve manévr a jemu odpovídající učenění a úkoly sil v obraně na normální, široké a velmi široké frontě.

K obrannému manévru rozdělujeme (členíme) síly na několik sledů do hloubky s různým určením, a to:

na síly určené k zjištění, svedení a zpoždění postupu nepřítele, t. j. sled předních stráží, umístěný před obranným postavením,

na síly určené k zničení (zastavení) neb aspoň rozložení (zadržení) nepřítele — sled odporu, umístěný v přední části postavení,

na síly určené k trvání (živení) odporu a zachycení (přehrazení) nepřátelského postupu do hloubky a šířky postavení — sled záchytů, umístěný v zadní části postavení,

na síly určené k náhradě nebo získání toho, co jsme dříve ztratili: k nahrazení a zesílení odporu, k přehrazení postupu k dobytí ztracené části postavení (prostoru) — sled záloh, umístěný za obranným postavením.

Každý obranný manévr je tedy založen na zprávách, na odporu palbou (čas), na členění do hloubky (prostor) a na zálohách palby k získání nedostávajícího se času (náhradu palby) nebo k získání ztraceného prostoru (protiútok).

Ale velikost a síla těchto složek, zejména poměr mezi sledem odporu a záloh a tudíž i jejich úkoly, pak prostor k obraně (hloubka členění) a pohyblivost boje, t. j. postupné zesilování nebo přenášení hlavního odporu dozadu a velikost záloh nemohou být v každé situaci stejné, neboť by se daný úkol nedal splnit (rozřešit). Je nutno je kombinovat.

A. Myšlenka manévru — všeobecné rozdělení sil podle situace.

a) Čím situace bude jistější, t. j. počet směrů nepřátelského útoku pro malou šířku obranného pásma, vyhraněnější terén a spolehlivost zpráv menší a naše obranné prostředky vzhledem k operačnímu pásmu větší, tím více bude možné a oprávněné riskovat (jistota nikdy není úplná) či odvážit se předem rozvinout větší část sil k odporu a učlenit je v málo hlubokém prostoru, t. j. vyvinout největší intenzitu akce na počátku a tím menší síly bude nutno mít v sledu předních stráží a v sledu záloh.

Mohu-li tedy bezpečně zastavit nepřítele v celém pásmu, je lépe hned předem postavení silně obsadit (soustředit na něm síly) a pevně držet než slabě obsadit postavení a pak dobývat ztracené části, t. j. je lépe založit manévr na síle odporu palbou, soustředěném v jednom prostoru, než na rozložení odporu ve větším prostoru a nespolehlivém a méně účinném manévru záloh, které v zájmu soustředění sil omezíme co nejvíce právě tak jako sled předních stráží.

Bude to více méně lineární (kordonová) sestava, která je tu na místě, neboť je pevná a silná a dává větší jistotu, že splníme daný úkol, než sestava učleněná do hloubky, ale se slabými sledy nebo s většími mezerami do šířky a velkými zálohami, kterou nepřítel disponující velkým počtem materiálu snadno může zjistit a umlčet, rychle proniknout mezerami a zmocnit se postavení dříve, než budou moci zasáhnout zálohy.

b) Čím situace bude nejistější, t. j. počet směrů nepřátelského útoku (jeho doba a velikost) pro velkou šířku pásma, nevyhraněnost terénu a špatné zprávy větší a naše obranné prostředky vzhledem k operačnímu pásmu menší, takže nestačí k zastavení (zničení) a často ani k zadržení (rozložení) nepřítele v daném prostoru, tím více bude třeba studovat (činít předpoklady) a omezit možnosti nepřítele, být opatrnější a skoupější v rozvinutí sil k odporu, t. j. vyvinout s počátku malou intenzitu palébné

síly a využít spíše prostoru k postupnému odporu (členění do hloubky k jejímu trvání nebo zvětšení), aby bylo možno uchovat si větší počet volných sil — záloh k zesílení intenzity odporu v potřebných místech a rozvinout největší intenzitu odporu v rozhodujících místech podle nepřátelského náporu.

Není-li tedy možné být silný všude, je možné a nutné být silný, i když jde o krátkodobý odpor, aspoň tam, kde nepřítel bude útočit nebo útočí, t. j. vyhradit si silné zálohy a soustředit je jako nepřítel v rozhodných místech a učinit opatření, aby toto soustředění bylo mohutné, včasné a co nejúčinnější, t. j. pomocí menší síly, ale ve větším prostoru zjistit včas nebezpečí, svést anebo donutit nepřítele k určitému manévru, opotřebovat jeho síly a zadržet v daném prostoru po dobu potřebnou k soustředění a manévru záloh.

Bude to více méně hluboká sestava bez mezer nebo s mezerami, která je tu na místě, neboť při velké slabosti dává možnost včas adaptovat sestavu a čelit nepříteli soustřednými silami a větší nadějí na úspěch než sestava kordonová, která by byla tím slabší, čím by bylo větší pásmo, a byla by brzy při útoku nepřítele na část pásma proražena. Povstaly by mezery, jež by nebylo čím přehradit, zatím co by síly v jiné části pásma, kde nepřítel neútočí, zůstaly nejen nevyužity, ale musily by se dát pro nebezpečí na ústup.

Když ovšem nepřítel bude všude útočit s převahou sil, bude možno čelit mu jen postupně se ztrátou terénu více méně velkou. Lze-li tedy slabost do jisté míry nahradit manévrem (obratností), nikdy nebude možno dosíci takových výsledků jako v předešlém případě, neboť nemáme takových prostředků. To je samozřejmé.

Je to tedy poměr sil k pásmu, vyhraněnost terénu a zprávy o nepříteli, které rozhodují o manévru v obraně, projevujícím se v učlenění sil a v jejich uspořádání. Podle toho, jak slabost a nejistota roste, podle toho se sled odporu stále více zeslabuje a jeho úloha se zmenšuje (odpor, kryt, střezení), kdežto prostor k boji palbou se zvětšuje, síla a úloha záchytného sledu se postupně zvětšuje na sílu a úlohu odporu, sled záloh se stále zesiluje a jeho úkoly se postupně rozšiřují na úkoly všech sledů, mimo sled krycí (ostrahový) — viz dále.

Kombinace manévru a sestav jsou velmi početné, ale v praxi lze je obvykle zařadit do některé z tří druhů sestav, které vzhledem k síle a úloze čelního sledu nazveme: obrannou, krycí, ostrahovou a které si nyní ještě pro jasnost představy stručně budeme charakterisovat.

B. Charakteristika sestav a úkolů:

a) Obranná sestava v normálně širokém pásmu.

Máme-li tolik sil, že můžeme v celém pásmu vytvořit souvislou, hustou a hlubokou přehradu palby a tudíž zničit (zastavit) nepřítele s největší možnou hustotou obsazení (na 60 m 1 samočinná zbraň, bude sestava výhradně založena na síle odporu (jistotě palby) v přední části obranného postavení obsazeného největším počtem sil ($\frac{2}{3}$), která je nejdůležitější jeho částí, prostor k obraně bude omezen jen na hloubku obranného postavení (1000—2000 m), v němž budou všechny jednotky klást odpor na místě, tedy žádná pohyblivost (přenášení odporu), zálohy budou minimální a velení bude úplně centralisováno.

Sled předních stráží je normálně velmi slabý (několik rot pro pluk, s těžkými kulomety, zásadně od praporu v předním pásmu, s úkolem pozorovacím (střežení); někdy určité části kladou odpor na místě, ale to jsou části hlavního postavení. Zesilují se dočasně jen před obsazením postavení nebo při jeho vyklizení.

Sled odporu je vždy velmi silný s prapory s maximální výkonností: 1000 m v důležitých místech souvisle obsazených, 2000 m v pomocných místech s nesouvislým obsazením a učeněný do hloubky asi 800 m s těžištěm sil na důležitých terénních bodech. Jejich úkolem je zničit nepřítele palbou a zastavit jeho postup.

Záchytný sled je normálně velmi slabý, je obsazen částmi praporu v předním pásmu (při menší hloubce do 1000 m) nebo částmi praporů v 2. sledu (při větší hloubce) s úlohou přehradit postup proniknuvšího nepřítele.

Sled záloh je normálně velmi slabý, nejvíce $\frac{1}{3}$ sil, co zbude po obsazení postavení, a umístěný asi 4—6 km za důležitými neb ohroženými částmi postavení k nahrazení ztrát u sledů v postavení, k zesílení záchytného sledu, k přehrazení postupu do hloubky nebo do šířky (spojení) a k místním protiútokům.

Jestliže však jednotka operuje v jisté nezávislosti nebo je na křídle, ponechává si větší zálohy ($\frac{1}{3}$) k zajištění boku a odpoutání.

b) Krycí sestava.

Máme-li tolik sil, že můžeme zajistit v celém pásmu souvislou, ale málo hustou a hlubokou přehradu palby, nemůže být obranná hodnota táž jako v předešlém případě, ale můžeme zastavením předvojových částí a rozložením nepřítele (dočasným odporem) získat spolehlivé zprávy nejen o místě, ale i o síle nepřátelského útoku a zadržet nepřítele po značnou dobu (1 den) v hlubším prostoru. Obranný manévr bude založen z polovice na síle odporu a z polovice na pohyblivosti, t. j. jednak na postupném odporu palbou předem umístěného sledu odporu a sledu záchytného, jednak na manévru záloh, zesilujících záchytný sled v ohroženém prostoru a pak event. podnikajících místní protiútoky k dobytí ztraceného terénu. Hlavní síla odporu bude tedy během, boje po proražení sledu odporu přenesena na ohrožené místo v záchytném sledu, který se v tomto místě dočasně stane hlavním sledem odporu. Celá akce bude pro šířku pásma decentralisována a celková sestava upravena tak, že sled hlavního odporu s předními strážemi bude vlastně tvořit postavení předních stráží s úkolem odporu a záchytný sled již s počátku silněji obsazený se stane během boje po zesílení zálohami sledem hlavního odporu.

Sled předních stráží bude mít jen sled pozorovací dále posunutý vpřed s úkolem zjistit a bez upoutání zpozdit postup nepřítele.

Sled odporu bude tak silný, aby mohl vytvořit souvislou přehradu, (prapor na 2—3 km), a učeněný všeobecně do menší hloubky (hloubku rot s těžištěm sil (hlubším členěním) na silných bodech terénu. Jeho úkolem bude rozložit (zadržet) nepřítele po určitou dobu až do upoutání nebo zničení. Může zahájit ústup jen na rozkaz.

Sled záchytný je tu pro slabost odporu nezbytný a musí být vždy obsazen i na újmu celkového počtu sil v sledu odporu větší nebo menší částí sil od praporů v předním pásmu, při menší vzdálenosti nebo od praporů v záloze při větší vzdálenosti. Jeho síly jsou soustředěny na silných terénních bodech s úkolem odporu až do zásahu záloh, kdy se stane hlavním sledem odporu.

Sled záloh je vždy dostatečně silný, $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ sil, učeněn zvláště na křídlech s úlohou obnovit souvislost palby a přehradit postup nepřítele na záchytném sledu a provést místní protiútoky k dobytí ztracené části terénu v sledu odporu.

c) Ostrahová sestava.

Máme-li jen tolik sil, že můžeme v celém pásmu vytvořit jen jednoduchou souvislou clonu bez hloubky a hustoty nebo ji vůbec nemůžeme vytvořit ani tehdy, kdybychom vše dali do čelního sledu (25—50 km pro divisi), nelze se bránit všude ani dlouho, protože by slabé síly byly do příchodu záloh zničeny. Třeba se také vyhnout stejnoměrnému rozdělení sil, lineární sestavě s kordonem praporů po 5 km, neboť nedovoluje trvalý odpor a znemožňuje odpoutání. Je lépe raději předem vytvořit mezery a dát prostor k boji, aby byly silné zálohy.

Problém obranného manévru v omezeném prostoru se stává velmi nesnadný a nedá se řešit jinak, než když jen slabými částmi budeme střežit důležité směry, zjišťovat postup nepřítele, zpožďovat a poutat (třístit) jeho síly v ohrožených směrech v hlubokém prostoru a soustředěnými zálohami pak usilovat o jeho zastavení a event. dobytí toho, co jsme ztratili.

Obranná sestava předem umístěná na dvou až třech postaveních bude vlastně postavením předních stráží, jehož sledy budou provádět ústupový boj podél určených os ve větším prostoru do hloubky se stoupající intenzitou (postupné zesilování odporu) až na třetí postavení hlavního odporu předem prozkoumané a obsazené v důležitých místech částmi silných a pohyblivých záloh jsoucích před bojem v učeněném shromáždění za hlavním postavením, které se na něm během boje soustředí k zastavení postupu nepřítele a pak k provedení protiútku. Celá akce bude založena na pohyblivosti a bude začínat i končit manévrem. Velení bude s počátku pro šířku pásma a slabost odporu úplně decentralisováno a během boje centralisováno jen v rozhodujícím prostoru.

Tato ostrahová (vyčkávací) sestava se bude členit:

na sled pozorovací, složený co možná z lehkých oddílů, který bude střežit ve větší vzdálenosti nejdůležitější směry a přístupy, udržovat dotyk s nepřítelem, vytyčovat, svádět a v mezích možnosti zpožďovat jeho postup;

na sled odporu, který bude mít větší síly jen na neaktivnějších částech terénu, v nich držet jen silné body terénu na nejdůležitějších a nejohroženějších směrech (komunikace, průchody) a mezery mezi nimi střežit jen menšími, co možná pohyblivými částicemi;

na sled záchytný, který budem předem obsazen slabšími částmi silných úsekových záloh rozložených na důležitých ústupových osách a pak zesílen úsekovými zálohami v hlavních směrech nepřátelského náporu.

Úkol této hluboké ostrahové sestavy musí být úměrný jejím silám a musí být vždy jasně a konkrétně definován; celá učeněná sestava nemá za úkol zastavit nepřítele, nýbrž jen vytvořit výhodné podmínky pro akci záloh, jež mají hlavní úkol. Úkolem této ostrahové sestavy je zjistit směr a sílu nepřátelského útoku, opotřebit jej, rozkládat (rozrážet) jeho postup a svěst jej do směrů méně nebezpečných anebo výhodných k manévru záloh, které zasáhnou postupně k jejich podpoře a na zvoleném postavení hlavního odporu a pak soustředěnými silami provedou protiútok.

Hloubka prostoru k manévru ostrahové sestavy bude různá podle úkolu, prostředků, možnosti nepřítele, terénu a pohyblivosti záloh. Musí

být taková, aby bylo možné nepřítele zjistit a opotřebit; bude tím větší, čím pásmo bude širší a prostředky menší, protože zálohy musí být více vzadu, mají-li při příčných přesunech včas zasáhnout.

Sled z á l o h bude nejsilnější, až $\frac{2}{3}$ sil, aby mohly splnit složitý úkol, zvláště když pásmo a tudíž mezery budou veliké, terén málo vyhraněný a nebudeme vědět, kde se nápor projeví; pak musí být pohyblivý, aby mohl zasáhnout včas a s překvapením.

Bude učleněn obyčejně na sled úsekových záloh rozdělených na několik skupin do šířky v učleněném shromáždění za prozkoumaným a vytýčeným postavením záchytným tak daleko, aby nejen mohl včas zesílit ohrožený prostor a získat potřebnou dobu k akci dalších záloh, ale i rychle se soustředit k akci v sousedním úseku.

Nejpohyblivější části utvoří sled všeobecných záloh k rychlému zasažení v celém pásmu činnosti.

Úkolem záloh bude zesílit záchytné postavení nebo příčky mezi držíci se opěrnými body vpředu a záchytným postavením; zastavit postup nepřítele a pak, když to situace dovolí, provést překvapující protiútoky do jednoho nebo obou boků za podpory všech jednotek na místě. Tyto akce musí být podrobně připraveny, aby nepřítele překvapily.

2. Ústupový boj.

K ústupovému boji členíme síly na několik sledů do hloubky s různým určením, a to:

na síly určené k zadržení nepřítele — bojový sled v předním pásmu ústupového postavení, který je v dotyku a v boji s nepřítelem;

na síly určené k zajištění odpoutání — záchytný sled, který je v zadním sledu pásma ústupového postavení;

na síly určené k obsazení dalšího ústupového postavení, event. k zesílení záchytného sledu a k přehrazení postupu — sled záloh.

Každý ústupový boj je tedy také založen na odporu palbou (čas), členění do hloubky (prostor) a na zálohách palby k dalšímu vedení boje (manévru).

Ale velikost a síla těchto složek, zejména poměr mezi oběma ústupovými sledy a jejich úkoly, pak hloubka jejich členění (vzdálenosti) mezi sledy nemohou být v každé situaci pro získání téže doby stejné a budou záviset především na obranné výkonnosti sil (na poměru jejich velikosti k operačnímu pásmu), na vhodnosti terénu k boji a na odpoutání a chování nepřítele.

Myšlenka manévru — učlenění síl.

Všeobecně lze říci, že čím silnější sledy lze vytvořit, tím delší dobu mohou nepřítele zdržet a tím mohou být od sebe vzdálenější; velkou důležitost tu bude ovšem mít i terén. Při menším počtu prostředků bude nutno změnit sílu sledů a podle toho i jejich úkoly; o tom, kde budeme usilovat o delší zpoždění a vytvoříme silnější sled, rozhodne vhodnost terénu k odporu a možnosti odpoutání. Také soustředění úsilí do šířky na jednotlivé směry bude se měnit podle důležitosti prostoru a velikosti nebezpečí.

Kombinace manévru, jemu odpovídající členění sil a jejich úkoly jsou tedy různé a budou se často do hloubky a šířky měnit, aby nepřítel byl oklamán a opotřebován co nejvíce s nejmenšími ztrátami. Podle účelu, kterého se chtělo dosáhnout, podle velikosti pásma a prostředků třídily se kdysi na t. zv. pružnou obranu, ústupový boj a ústupový

m a n é v r. To bylo možné s hlediska didaktického pro lepší ujasnění připustit, ale protože se v praxi zřídka kdy v tak čisté formě vyskytnou, byl pro zjednodušení stanoven jednotný název ústupuový boj.

Charakteristika sestav — úkoly.

a) Mám-li vzhledem k šířce pásma tolik sil jako pro obranu a mám získat přesně stanovený čas ve větším, ale vymezeném prostoru s nejmenším opotřebením vlastních sil, přijmu boj asi s polovinou sil až do rozvinutí gros nepřítele a pak ustoupím, druhá polovina sil se zatím připraví k témuž boji v dalším postavení ve vzdálenosti 6—10 km. Dojde tu ke klasickému střídání dvou silných sledů přibližně stejných, působících palbou a ustupujících po upoutání před voji před zahájením rozhodného útoku, které však vždy lze spojit k rozhodnému boji obrannému, když to úkol a situace (terén) vyžaduje a dovoluje.

Rízení manévru bude centralisováno, t. j. podřízená jednotka (divise) bude postupně obsazovat a vyklizovat jen určená postavení na rozkaz vyššího (armáda). To byla dříve tak zvaná pružná obrana.

b) Jestliže jsem během boje útočného neb obranného utrpěl značné ztráty nebo mám vzhledem k šířce pásma tolik sil jako pro kryt a mám podobný úkol jako v předešlém případě, mohu pro menší počet sil vytvořit jen jeden sled přibližně tak silný jako v prvním případě a dát mu obdobný úkol; druhý sled (záloh) bude slabší (asi $\frac{1}{3}$ sil), a proto musím i změnit jeho úkol, není-li zvlášť podporován terénem, t. j. zdržet nepřítele co nejdéle, ale bez upoutání, obvykle jen po dobu, které je třeba k umístění silnějšího sledu na zadním, předem vytýčeném postavení, jež bude pro větší slabost mezisledu na vzdálenost 3—5 km. Dojde tu k choullostivějšímu manévru, střídavé intensity, v němž vlastně bojujeme jen jedním sledem, narychlo obsazujícím ústupová postavení obranná.

Rízení manévru bude částečně decentralisováno, t. j. podřízená jednotka (divise) bude postupně obsazovat a vyklizovat na rozkaz jen postavení určená pro silnější sled a sama si volit zajišťovací postavení mezi nimi a určovat podmínky jeho obsazení a vyklizení a také částečně decentralisovaný do šířky (v určitém podřadném směru). To byl dříve tak zvaný ústupový boj.

c) Mám-li vzhledem k šířce pásma jen tolik sil jako pro ostrahu, mohu usilovat jen o zastavení průzkumných orgánů, bez upoutání (boje zblízka) předvoji a zastavit je (nechat dojít k boji zblízka) jen tam, kde terén dovolí skryté odpoutání za dne. Jednotky (obvykle smíšené), manévrující po určených osách ve větší nebo menší spojitosti, podle své síly, učlení se na dva sledy stejné nebo různé velikosti, které se na počátku dne předem umístí ve dvou postaveních za sebou na vzdálenost 2—4 km, aby se každý z nich mohl (zajištění volnosti jednání) kdykoli postupně odpoutat od nepřítele a včas v novém postavení v zádu převzít úlohu čelního sledu a krýt palbou jeho ústup.

Je-li třeba získat delší doby v menším prostoru, bude nutno co nejvíce využít terénu, udržovat stálý dotyk s nepřítelem (stálé střídání sledů v blízkých postaveních) a ustupovat jen pod tlakem; jestliže síly k tomuto delšímu odporu na postupných pozicích nestačí, nezbude než užít sil dříve stažených z předního postavení.

Při tomto manévru budou jednotky skoro po celý den v boji, zvláště v posledním případě, a proto jej nelze vést obvykle dlouho; je nutné připustit buď větší ztrátu terénu během dne nebo je včas zesílit do té míry,

aby se mohly učlenit na 3 sledy, při nichž každý sled obsazuje až třetí postavení, takže se obyčejně jen jednou za den octne v dotyku s nepřítelem.

Rízení manévru bude úplně decentralisováno ve větším prostoru do hloubky a omezeno jen ústupovými směry, t. j. podřízená jednotka si bude volit v prostoru vymezeném předními a zadními hranicemi sama několik postavení a určovat doby jich vyklizení. To byl dříve tak zvaný ústupový manév.

Závěr: Všechny tyto druhy provedení ústupového boje jsou obtížné a nejisté, vyžadují výpočtu a předvídání a důkladné přípravy, obratného řízení, zvláště zdatných jednotek po všech stránkách a terénu usnadňujícího postupnou obranu (zářezy) a zvláště odpoutání za dne (skryty). Čím méně vydatnější jednotka a méně příznivější terén, tím menší bude počet postavení s delším odporem na místě; to bude nutné zejména na počátku války, kdy soudržnost jednotek bude malá.

3. Ústup.

K ústupu členíme síly všeobecně na dva sledy, a to:

na síly určené k zajištění odpoutání a ústupu — **zadní voje**,
na síly určené k odsunu do nového prostoru — **valné voje**.

Provedení ústupu je založeno jako v předešlých operacích na odporu palbou, jenž je však velmi omezen a jest jen prostředkem k umožnění a usnadnění pohybu (ústupu), pak na členění do hloubky, t. j. prostor k ústupovému boji se tu rozšiřuje až k dalšímu postavení gros nebo na vzdálenost nočního pochodu (15—18 km) a konečně na manévru (pohybu) gros k dalšímu vedení boje, který je hlavní složkou, pro niž se obětuje vše ostatní.

Všeobecně lze říci, že síla palby (zadní voje) budou tím silnější, čím valný voj je blíže nepříteli, čím menším prostorem disponuje, čím delší doby potřebuje k zesílení a uspořádání a čím větší jsou možnosti nepříteli.

Provedení ústupu lze rozdělit na dvě období:

na odpoutání valného voje a ústup do určeného shromáždění mimo účinný dostřel dělové palby (7—9 km od nepřátelského dělostřelectva) pod ochranou zadních vojí dobře podporovaných dělostřelectvem s úlohou odporu až do skončení odpoutání valného voje, které vytvoří buď jednotky na místě nebo záložní jednotky na postavení ve vzdálenosti 4 až 6 km od předního okraje postavení.

Jde tu o přerušení dotyku a ústup v rozčleněných tvarech pad palbou kulometů a děl, jímž začíná každý ústupový boj a jehož provedení je různé podle toho, zda jsme nebo nejsme v těsném dotyku a zda se provádí v noci nebo ve dne pod tlakem;

na ústup gros do nového prostoru podle zamýšleného manévru v různé vzdálenosti, zajištěný zadními voji, vedoucími podél os ústupový boj různé intensity a obyčejně se střídajícími při dosažení noční etapy gros. Je to zajištěný pochod v proudech v širším učlenění.

Všeobecný závěr.

Tímto všeobecným rozbohem chtěl jsem objasnit manév a provádění obranného boje, který je pro nás tak důležitý a přece dosud tak málo jasný. Nakonec chci jen zdůraznit, že nejen útočný boj, ale i boj obranný, je-li správně pochopen a prováděn, může vést k úspěšnému zakončení války; tímto bojem však na rozdíl od útočného boje můžeme jen udržet to, co máme (negativní cíl), ale nemůžeme nic získat (pozitivní cíl).

Pak chci zdůraznit, že ztrnulá obrana na normálních frontách, založená jen na síle odporu, nemá pro nás takového významu jako pohyblivá obrana na širokých frontách, založená na přenášení odporu a na manévru záloh, a proto musíme tomuto druhu obranného manévru věnovat větší pozornost. Obrana na široké frontě je proti úměrným silám možná a řešitelná, jen když dáme podřízeným jednotkám hlubší prostor k manévru a když dotčený velitel může a dovede si vyšetřit potřebné zálohy k manévru, který nezáleží jen v protiútoku, nýbrž i v měnivosti síly odporu na různých postaveních, t. j. jeho přenášení.

Konečně chci zdůraznit různé provádění ústupového boje, které se mění podle úkolu, prostředků a terénu a nesmí se zvrhnout v šablonovité střídání ústupových sledů, postavených na stejné vzdálenosti za sebou. Velký vliv na volbu provádění tohoto boje má mravní zdatnost a výcvik vojsk; s vojskem málo vycvičeným a mravně slabým bude lépe bít se na jednom postavení a krví získat potřebný čas než provádět s ním akrobatické manévry, vyhrazené elitním jednotkám.

Plukovník pěch. František V á v r a:

Některé rozdíly bojových zásad německých a našich v srovnání Polních řádů.

Účelem tohoto pojednání je vyhledat některé význačnější rozdíly mezi bojovými zásadami podle německého Polního řádu a zásadami našimi, a to jak v boji útočném, tak i v obraně.

Aby toto srovnání bylo možné, je třeba nejdříve, aspoň v hrubých rysech, seznámit se s těmi nejhlavnějšími zásadami německého Polního řádu.

Jak známo, byl německý Polní řád „Truppenführung“ (T. F.) schválen již v říjnu roku 1933, ale vyšel teprve roku 1936. Podle úvodu veškeré zásady v něm uvedené platí jen pro pohybnou válku.

1. Útok podle T. F.

V š e o b e c n é z á s a d y.

Podle směru, jakým je útok veden, rozeznáváme útok čelní a útok obchvatný. Ač útok čelní bude nejčastější, má být vždy, kde to jde, dáována přednost útoku obchvatnému, neboť tento útok je mnohem účinnější. Teprve tam, kde nemůžeme nepříteli obchvátit, útočíme čelně. Přes to však nezapomínat, že snaha o obchvat může vést k rozptylování sil a prostředků.

O b c h v a t n ý ú t o k v y ž a d u j e :

- a) převahy prostředků nad nepřítelem,
- b) nasazení obchvatu již z větší vzdálenosti, neboť přesuny blízko fronty jsou obtížné a nedají se utajit,
- c) poutání nepřítelů též čelně podél celé fronty,
- d) neprodužovat zbytečně obchvatné křídlo, neboť takové prodlužování vede vždy k rozptylování prostředků,